

Fremsat den 19. december 2024 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) og Theresa Berg Andersen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om behandlingsdomme til voldelige partnere som forsøg

Folketinget pålægger regeringen i løbet af 2025 at udarbejde et beslutningsgrundlag til på forsøgsbasis at gøre det nemmere at idømme voldelige partnere, uanset om det er

for fysisk eller psykisk vold, en straf med vilkår om behandling og igangsætte et udviklingsprojekt for at gøre tilbuddet tilgængeligt på landsplan.

Bemærkninger til forslaget

Ifølge Lev Uden Vold er det en stor udfordring at nå ud til de personer, der udøver vold mod deres partnere. Formålet med forslaget er derfor at få flere voldelige partnere i behandling, uanset om det er fysisk eller psykisk vold som f.eks. stalking. Forslagsstillerne håber, at mødet med retssystemet vil motivere flere udøvere til at tage imod behandling, og mener, at motivationen bør afklares gennem en forsøgsordning for at blive klogere på effekterne.

Et estimat fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) baseret på tal fra 2020 peger på, at ca. 82.000 kvinder og 43.000 mænd udsættes for partner-vold årligt (»Partnervold i Danmark 2020«, www.vive.dk, 2022). Samtidig har 21.000 børn ifølge tal fra 2017 oplevet vold i hjemmet, inden de fylder 8 år (»Børn, der oplever vold i familien«, vive.dk, 2017).

Selv om der i årene 2012-2020 har været et lille fald i antallet af ofre for partnervold, er tallene stadig foruroligende høje. Ifølge den seneste undersøgelse fra Justitsministeriet udsættes mellem 42.000-58.000 årligt for fysisk vold af en nuværende eller tidligere partner (»Udbredt vold i hjemmet får regeringen til at varsle strafskærpelser«, Justitsministeriet, den 13. december 2024, og »Udsathed for vold og andre former for kriminalitet«, Offerundersøgelserne 2005-2023).

Formålet med forslaget er at reducere dette tal og at undgå, at familier går i opløsning på grund af vold, eller at børn vokser op med vold med risiko for siden at gentage volden.

Ligeledes af hensyn til offeret, øvrig familie og for at hindre gentagelseskriminalitet blev der med virkning fra den 1. maj 1997 iværksat en lignende forsøgsordning med behandling af personer, der havde begået visse seksualforbrydelser (navnlig incest), som alternativ til frihedsstraf (lov nr. 274 af 15. april 1997, jf. lovforslag nr. L 12 af 2. oktober 1996), og denne forsøgsordning blev siden gjort permanent ved finanslovsaftalen for 2001 (»Betinget dom med vilkår om behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser«, Anklagemyndighedens Vidensbase, den 7. juli 2015).

Ordnningen er siden benyttet flittigt af domstolene, eksempelvis i 2022 (»Incest mod 14-årig steddatter: Derfor er straffen betinget«, Sjællandske Nyheder, den 24. januar 2022). Forslagsstillerne tager ikke stilling til rigtigheden af denne ordning ved incestkriminalitet i dette lovforslag, men bemærker, at lignende ordninger eksisterer og benyttes i retspraksis.

Under førstebehandlingen den 5. maj 2010 af beslutningsforslag nr. B 94 om behandlingsdomme til voldelige partnere som forsøg (B 94, folketingsåret 2009-2010), fremsat af SF og en række oppositionspartier, blev der desuden fremlagt en bekymring for, hvorvidt indførelsen af en forsøgsordning med behandlingsdomme som en del af en betinget straf ville fungere som en »rabatordning« og samtidig signalere, at partnervold var mindre alvorligt end vold generelt.

Forslagsstillerne deler bekymringen, men bemærker, at en »rabatordning« vedrørende den lignende og eksisterende ordning med behandlingsdomme ved incestkriminalitet ikke

fungerer som en rabatordning, men derimod som en straf, der tager hensyn til forbrydelsens karakter, gerningspersonen, offeret og offerets øvrige familie.

Sandsynligheden for, at en person begår partnervold, øges desuden betragteligt, hvis udøveren selv har oplevet vold i barndomshjemmet. Andelen af udøvere, der selv har oplevet vold i hjemmet som barn, er 4,6 gange højere end dem, der ikke oplevede vold i barndomshjemmet (»Vold gennem livet. En undersøgelse af sammenhænge mellem vold i barndomshjemmet og partnervold i voksenlivet«, Lev Uden Vold, september 2023). Af hensyn til den negative sociale arv er det derfor vigtigt, at voldsmønstret brydes, således at volden ikke gentages.

Internationale erfaringer viser ligeledes, at børn, der kommer fra voldelige hjem, står bag vold og kriminalitet senere i livet (»Effects of child abuse and neglect for adult survivors«, Australian Institute of Family Studies, Australian Government, april 2010, og »Pathways Between Child Maltreatment and Adult Criminal Involvement«, National Institute of Justice, U. S. Department of Justice, Washington DC, oktober 2017). Derfor bør idømmelse af straf med vilkår om behandling til voldelige partnere være en mulighed, der arbejdes mere med. Det er vigtigt, at voldsudøverne forinden screenes for deres behandlingsegnethed, jf. Dialog Mod Volds metode, sådan at kun de, der vurderes til at være egnede, idømmes behandlingsstraf.

Formålet med at idømme behandling på forsøgsbasis og med projektudvikling af behandlingsforløb er at indsamle information om de forskellige behandlingstilbuds succesrate og er med henblik på eventuelt at indføre en permanent mulighed for at idømme behandling, hvis det kan dokumenteres, at det er virkningsfuldt. Voldsudøvere er en heterogen gruppe, hvilket indsatserne i forsøgsordningen samtidig må afspejle.

I dag er det frivilligt for voldsudøveren at tage imod behandlingstilbud. Ifølge justitsministerens svar på et spørgsmål fra Retsudvalget er 33 indsatte dømt for enten partnervold eller partnerdrab blevet tilbudt et forløb ved kriminalforsorgens tilbud Preventing Domestic Violence (PREDOV), mens 6 indsatte og tilsynsklienter er tilbudt et behandlingsforløb hos Dialog mod Vold (REU alm. del – spørgsmål 1505, folketingsåret 2023-24). Der oplyses dog i samme svar fra justitsministeren, at der på daværende tidspunkt ikke var venteliste til begge forløb, hvorfor det må antages, at ikke alle dømte tager imod tilbuddet. Forslaget vil derfor, på forsøgsbasis, give mulighed for at gøre behandling til et vilkår i en dom.

Der er flere fordele ved behandlingsdomme. Gennem en dom med vilkår om behandling vil man have sanktionsmuligheder forbundet med ophør af behandling, og chancen for gennemførelse af behandling vil være langt større. Erfaringer fra USA viser endvidere, at behandling af personer dømt for vold i hjemmet, herunder mod partnere, medførte et fald i senere voldsepisoder (»New Treatment

for People Convicted of Domestic Violence Reduced Subsequent Arrests For All Types of Crimes, Study Finds», New York University, september 2019), og samme effekt har man set i Australien (»Evaluation of EQUIPS treatment pathways for domestic violence offenders in New South Wales«, (NSW Government, september 2019).

Indføres behandlingsdomme, vil det kunne betyde, at flere dømte gerningsmænd kommer i behandling, bl.a. fordi relativt få i dag vælger at deltage frivilligt, ligesom det vil kunne fastholde gerningsmænd i behandlingen, hvis den er idømt ved dom, idet en del ellers falder fra. Mange anmelder i dag ikke vold begået af en samlever eller tidligere samlever, fordi de ikke ønsker at miste den pågældende eller på grund af frygt, men i mange tilfælde også, fordi den pågældende er forælder til fælles børn. Hvis voldsudøveren kommer i behandling, vil flere ofre måske være tilskyndet til at anmelde vold – og fastholde anmeldelsen.

Der skal tages højde for, at der skal være tilstrækkeligt med uddannet personale og faciliteter i øvrigt til at varetage behandlingen, og at behandlingen skal have den nødvendige kvalitet for at have den ønskede effekt. Dette indebærer, at behandlingsforløbene bør være af mindst 6 måneders varighed og helst af 1 års varighed, da det er længden af forløbene, der er afgørende for en vellykket behandling. Samtidig må det understreges, da der eksisterer store mørketal vedrørende omfanget af partnervold, at en forsøgsordning med behandlingsdomme for partnervold ikke må fjerne fokus fra at styrke tilgængeligheden til behandling uden for retssystemet.

For at sikre kvaliteten af behandling bør der udarbejdes et udviklingsprojekt, hvor »anger management«-forløbene

samt PREDOV-programmet fra danske fængsler overføres til også at tilbydes generelt, hvor erfaringer fra civilsamsfundsorganisationer samtidig udbredes, f.eks. fra Dialog Mod Volds dialogkurser. Dette giver netop muligheden for at evaluere de forskellige behandlingsformer og giver et grundlag for at vurdere, om ordningen skal gøres permanent.

Der skal endvidere etableres et tilsyn med dommene, så der er sikkerhed for, at voldelige partnere ikke snyder sig til en lavere straf uden reelt at være motiverede for behandlingen.

Ydermere bør der som led i en evaluering af forsøgsordningen føres statistik over, hvor mange af de dømte, som har gennemført behandling, der får tilbagefald. Ligeledes skal de benyttede behandlingsformer evalueres.

Forslaget kan eventuelt indgå i regeringens kommende strafreform og finansieres derigennem, men der opfordres til, at der udarbejdes et beslutningsgrundlag, som også forholder sig til det økonomiske i ordningen. I beslutningsgrundlaget skal der også tages stilling til, om selve dommen skal gøres betinget, ubetinget, eller om en kombinationsdom eller prøveløsladelse med vilkår er bedre egnet til formålet.

Ifølge forslagsstillerne burde forslaget kunne finansiere sig selv og endda medføre betydelige besparelser, da voldsudøvelsen kan medføre betydelige offentlige udgifter til kontakter til skadestue, lægebesøg, medicinudgifter, politi, ophold på krisecentre og sociale foranstaltninger til de voldsramte personer. Behandlingsdomme til voldelige partnere vil dermed være en besparelse for samfundet, ligesom det øger livskvaliteten for de voldsramte, men også for udøvere, der ofte er fastlåst i deres mønster.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om behandlingsdomme til voldelige partnere som forsøg.

(Beslutningsforslag nr. B 97)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.